

Kaupunginhallitus 29.04.2024 § 97

§ 97

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähkötupakoinnin kitkemiseksi (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kaarnalehto Annika
Kaski Mirjami
Stark Elisa
Törölä Siri
Valkonen Maria
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-Aho Harri

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Henna Kajavan ym. 23.10.2023 jättämään valtuustoaloitteeseen lasten ja nuorten sähkötupakoinnin kitkemiseksi sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Henna Kajava yhdessä 16 muun valtuutetun kanssa ovat jättäneet 23.10.2023 valtuustoaloitteen lasten ja nuorten sähkötupakoinnin kitkemiseksi. Valtuustoaloitteessa esitetään, että Espoon kouluissa peruskouluista ammattikouluihin ja lukioihin ryhdytään torjumaan sähkötupakointia tehokkain ja monipuolisin toimin, sekä päivitetään Espoon päihdetoimintamallit vastaamaan nykyistä tilannetta.

Valmistelu

Lausunto on valmisteltu Kasvun ja oppimisen toimialan suomenkielisen perusopetuksen, ruotsinkielisten sivistyspalveluiden, toisen asteen ja nuorisopalveluiden ja toimialan esikunnan yhteistyönä. Lausunto käsitellään kasvun ja oppimisen lautakunnassa 6.3.2024 ja svenska rum - lautakunnassa 14.3.2024.

Valtuustoaloite oli Nuorisovaltuuston käsittelyssä 6.2.2024. Nuorisovaltuusto kannattaa aloitetta, mutta korostaa samalla, että terveellisten elämäntapojen oppiminen tapahtuu tehokkaimmin kodeissa vanhemmilta. Koulut voivat puuttua sähkötupakan käyttöön ankarammin, mutta nuorten päihteiden käyttöön liittyviä trendejä on usein vaikeaa kääntää vain haitoista sivistämällä. Koulun alueella tapahtuvaa sähkötupakointia on hyvin vaikeaa valvoa ja nuorten sähkötupakointi painottuu vapaa-ajalle.

Valtuustoaloitteessa toivotaan vastauksia seuraaviin kysymyksiin:
Miten rehtoreita ja koulujen henkilökuntaa koulutetaan?
Miten tietoa voidaan levittää haitoista ja markkinoinnista tehokkaammin?
Miten välituntivalvontaa voidaan tehostaa?
Miten vanhempia voidaan tiedottaa paremmin?

Lautakunnan lausunto

Espoon opiskeluhoitosuunnitelman liitteenä olevaa Espoon päihdesuunnitelmaa päivitetään kevään 2024 aikana yhteistyössä tulosityksiköiden ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelmassa huomioidaan myös sähkö tupakointiin ja muiden nikotiini tuotteiden käyttöön puuttuminen ja ennaltaehkäisy. Päihdesuunnitelman toimenpiteiden toteutuksesta vastaa oppilaitoksen rehtorin johtama yhteisöllinen hyvinvointiryhmä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on järjestänyt etävanhempainillan aiheesta ”Vape ja nikotiini tuotteet – mitä huoltajan on hyvä tietää” 29.11.2023, tästä jaettiin huoltajille tietoa Wilmassa. Tallenne on edelleen katsottavissa LUVNin nettisivuilla. Ruotsinkielinen tulosityksikkö on järjestänyt 25.01.2024 yhteisen vanhempainillan yhteistyössä poliisin, nuorisotyön ja järjestöjen kanssa.

Materiaalista ja koulutuksista mm. Ehyt ry:ltä ja Syöpäjärjestöiltä on tiedotettu koulujen henkilökunnalle alkuvuodesta 2024 rehtorien kautta ja intranetissä. Huoltajille on lähdössä Wilma-tiedote toimialalta (valmisteltu yhteistyössä Länsi-Uudenmaan poliisin kanssa) päihde- ja väkivaltailmiöistä, johon myös sisältyy sähkö tupakka (helmikuu 2024).

Nikotiini tuotteiden ja sähkö tupakan käytön vaaroista tiedottamisessa sekä käytön lopettamisen tuessa opiskeluhoiton henkilöstöllä, erityisesti koulu- ja opiskeluterveydenhuollolla on iso rooli. Terveystarkastaja tapaa jokaisen oppilaan lakisääteisissä terveystarkastuksissa, ja ottaa puheeksi myös päihteiden käytön.

Kouluissa ja lukioissa noudatetaan Espoon opiskeluhoitosuunnitelman liitteenä olevaan päihdesuunnitelmaa. Opetukseen sisällytetään ennaltaehkäisevä työote mm. integroimalla eri oppiaineisiin hyvinvointia ja terveyttä edistäviä sisältöjä. Oppilaita tuetaan heidän itsetuntonsa kehittämisessä ja heitä rohkaistaan keskustelemaan ja hankkimaan tietoa oman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Oppilaiden ymmärrystä vahvistetaan päihteiden käyttöön liittyvistä riskeistä, ja tuetaan heitä tekemään valintoja, jotka edistävät omaa hyvinvointia ja terveyttä. Ehkäisevää päihdetyötä tehdään yhteistyössä oppilaskuntien ja huoltajien kanssa, ja sähkö tupakka voidaan ottaa puheeksi esimerkiksi vanhempainiltojen yhteydessä ja muussa kotien ja koulujen välisessä viestinnässä. Koulupäivän aikaisesta sähkö tupakan käytöstä otetaan yhteys huoltajaan saman päivän aikana.

Sähkö tupakkaa käsitellään osana terveystiedon opetusta. Terveystiedossa terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveystiedon eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus. Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystiedon avulla oppilaat hahmottavat

terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen.

Tupakkalain mukaan tupakointi on kiellettyä julkista palvelua tarjoavien rakennusten sisätiloissa. Lisäksi se on kielletty päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa.

Tupakkalain mukaan tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita ei saa elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa alle 18-vuotiaalle. Tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiinainestettä ei saa markkinoida. Koulujen järjestyssäännöissä kielletään tupakointi ja päihteiden käyttö. Ellei sähkötupakoinnin kiellosta ole erikseen jo mainintaa koulun järjestyssäännöissä, järjestyssääntöihin tehdään muutosehdotus, joka koskee myös sähkösavukkeiden sekä tupakkajäljittelmien kieltämistä. Julkisuudessa on nostettu esille se, että tupakkalakia tulisi tarkentaa mm. sähkösavukkeiden osalta.

Koulujen ja oppilaitosten henkilökuntaa on ohjeistettu puuttumaan tupakointiin ja nikotiinituotteiden käyttöön välittömästi sitä havaitessaan. Kouluissa tiedotetaan lainsäädännöstä ja järjestyssäännöistä sekä valvotaan niiden noudattamista. Tiedotuksen ja tukimateriaalien myötä opettajat osaavat paremmin tunnistaa sähkötupakkavälineitä ja sähkötupakan hajun.

Nuorisopalveluiden vuonna 2021 päivitetystä päihdetoimintamallissa tupakkatuotteet, mukaan lukien sähkötupakka, on huomioitu. Kun nuoren kohtaamiseen liittyy päihteitä, tehdään tilannekohtainen arvio ja toimitaan sen mukaisesti. Sähkötupakan poltto, myynti ja siihen liittyvät lieveilmiöt ovat nuorisonohjaajille tuttuja. Nuorisonohjaajia on tiedotettu helmikuussa järjestettävästä Ehyt ry:n Nikotiinittomuustyön uudet haasteet - koulutuksesta, jossa aiheena on muun muassa uudet ilmiöt. Yleisesti ottaen ehkäisevä päihdetyö on osa nuorisonohjaajien arkityötä, joten he kannustavat lapsia ja nuoria kaikenlaiseen päihteettömyyteen, myös luopumaan sähkötupakasta.

Omnian kuntayhtymä kertoo, että järjestyssääntöjen mukaan kaikki toimipisteet ovat savuttomia. Tupakan, sähkötupakan, nuuskan ja niiden kaltaisten tuotteiden käyttö ja esilläpito on kielletty Omnian kaikissa tiloissa ja piha-alueilla. Opettajat käyvät järjestyssäännöt läpi aloittavien opiskelijoiden kanssa. Erillistä välituntivalvontaa ei ole, poikkeuksena TUVAn opiskelijat. Henkilöstö on ohjeistettu puuttumaan oppilaitoksen alueella olevaan tupakointiin (järjestyssäännöt). Yhteisissä tutkinnonosissa, Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen-osiossa opettajat ottavat asian esille opiskelijoiden kanssa.

Omniaassa suunnitellaan toteutettavan vuoden 2024 aikana sähkötupakoinnin vaaroihin liittyvä kampanjointia yhteistyössä opiskelijakunnan kanssa. Henkilöstön tietoisuutta lisätään sähkötupakointiin liittyvistä ilmiöistä tietoa esim. Hyvinvointi- ja turvallisuusryhmissä, ja yhteisissä huoltajatilaisuuksissa asiaa tuodaan esille.

Eduskunta käsittelee parhaillaan tupakkalakia. Lakiesityksen mukaan laajennetaan koulujen mahdollisuuksia ottaa pois sähkö tupakointivälineitä alaikäisiltä.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 10.04.2024 § 83

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-Aho Harri

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Henna Kajavan sekä 16 muun valtuutetun 23.10.2023 jättämään valtuustoaloitteeseen lasten ja nuorten sähkö tupakoinnin kitkemiseksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Nämnden Svenska rum 14.03.2024 § 24

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-Aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen om ledamot Henna Kajavas och 16 andra ledamöters motion 23.10.2023 om att få bort rökning av e-cigaretter bland barn och unga.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähkö tupakoinnin kitkemiseksi
- Nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen lasten ja nuorten sähkö tupakoinnin kitkemiseksi

Tiedoksi